

Prof. Dr. Pir Ali KAYA (1965-2022)¹

Prof. Dr. Pir Ali Kaya ILO'nun kuruluşunun 100. yılı dolayısıyla 11 Mayıs 2019 tarihinde DİSK'in düzenlediği Çalışma Hakları ve Çalışmanın Geleceği başlıklı konferansta sunumu yaparken

Prof. Dr. Pir Ali Kaya, 11 Ağustos 1965 tarihinde Ağrı'nın Tutak İlçesi'ne bağlı Mızrak Köyü'nde doğmuştur. Hayvancılığın temel geçim kaynağı olduğu Mızrak'ın gerek zorlu iklim koşulları gerekse doğal yapısı, Kaya'nın güçlü karakterinin şekillenmesinde son derece etkili bir rol oynamıştır. Bölgenin ileri gelen ailelerinden birine mensup olan Kaya, çevresindeki sorunlara her zaman duyarlı bir şekilde

¹ Özgeçmiş ve bibliyografya Dr. Ceyhun GÜLER tarafından hazırlanmıştır

yaklaşmıştır. Haktanırlık Kaya'nın ilk çocukluk dönemlerinden itibaren hayatının odağını şekillendirmiş, yaşamı boyunca çevresinde güvenilir ve hakka saygılı bir kişi olarak tanınmıştır.

İlkokulu Ağrı'da tamamlayan Kaya, orta ve lise eğitimine ise ilgili dönemde Doğu Anadolu Bölgesi'nde tek ve Türkiye'de sekiz Maarif Kolejidenden biri olan Erzurum Anadolu Lisesi'nde yatılı olarak devam etmiştir. Pir Ali Kaya, Erzurum Anadolu Lisesi'nde Köy Enstitülü öğretmenlerinin de etkisiyle son derece iyi bir eğitim almış, bu dönemde sanat ve edebiyatla olan ilişkisini geliştirmiştir.

Kaya, lisans eğitimine ise 1985 yılında, Bursa Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde başlamıştır. Lisans eğitimi süreci Pir Ali Kaya'nın toplumsal adalet arayışı yanında ayrımcılık meselesine olan ilgisinin artmasına da neden olmuştur. Bu dönemde Kaya, Prof. Dr. Nurhan Akçaylı ve Prof. Dr. Sami Güven gibi hocalardan dersler almış, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri alanında edindiği bilgiler Kaya'ya çevresinde tanık olduğu eşitsizlikleri, teorik bir çerçevede anlamlandırma şansı da vermiştir. Kaya'nın hayatında eşitlik arayışı, sonrasında akademik eserlerinde de sıklıkla vurgulayacağı eşitlik ve adalet ilişkisi bağlamında görünür hale gelmiştir. Kaya'nın eşitsizlikler karşısındaki duruşu bilimsel bir zeminde somutlaşmış, bu durum akademiye giriş sürecinde de etkili olmuştur.

Pir Ali Kaya, lisans eğitimini tamamlamasının hemen ardından Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri alanında yüksek lisans eğitimine başlamıştır. 1991 yılında *Teknolojik Gelişmelerin Emek Verimliliği Üzerine Etkileri* isimli tez çalışmasıyla yüksek lisans derecesi alan Kaya, doktora eğitimine de yine 1991 yılında aynı Anabilim Dalı'nda devam etmiştir. Kaya, akademisyenliğe ise 1992 yılında Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak adım atmıştır.

Araştırma görevliliği döneminde Prof. Dr. Nurhan Akçaylı'nın asistanlığını yapmasının yanında, Prof. Dr. Metin Kutal'dan doktora düzeyinde dersler almıştır. Her iki isim de Kaya'nın mesleki disiplinin şekillenmesinde ve akademik çalışmalarının seyrinde önemli etkiye sahip olmuşlardır. Doktora tez sürecinde Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Türkiye arasındaki ilişkilere yoğunlaşan Kaya, tez çalışmalarının bir kısmını altı ay süreyle gittiği Cenevre'deki Uluslararası Çalışma Bürosu'nda gerçekleştirmiştir. Pir Ali Kaya yurt dışı çalışmalarının gerçekleşmesinde ilgili dönemde Prof. Dr. Rüçhan Işık'tan yoğun destek görmüştür. Kaya'ya doktora tez çalışması sırasında konuya ilişkin kaynaklara erişim ve konunun farklı boyutlarıyla tartışılması anlamında diğer önemli bir destek de Prof. Dr. Mesut Gülmez tarafından verilmiştir. Cenevre'deki çalışmaları sırasında Kaya, dönemin Uluslararası Emek Araştırmaları Enstitüsü (International Institute for Labour Studies) Başkanı Werner Sengenberger ile de diyalog içerisinde olmuştur. Kaya, "Uluslararası Çalışma

Normları ve Türk İş Hukuku Üzerine Etkileri” isimli çalışmasıyla 1996 yılında bilim doktoru unvanı almıştır.

Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın hayatında önemli kırılma noktalarından birini askerlik dönemindeki tecrübeleri oluşturmuştur. 17 Ağustos 1999 Gölcük depremine Kaya, yedek subay olarak askerliğini yaptığı Sakarya'da yakalanmıştır. Deprem sonrasında iki gün boyunca kendisinden haber alınamamış, bu durum ailesini son derece derinden etkilemiştir. Eşi Sayın Serap Kaya bu süreçten “hayatımızın ikinci başlangıç noktası” olarak bahsetmektedir. Kaya, bu dönemde kurtarma faaliyetlerinde aktif olarak görev almış, yurt dışından gelen kurtarma ekiplerine tercüman olarak destek vermiştir. Bu süreçte edindiği tecrübeler Kaya'nın hayatı ve varoluşu yeniden anlamlandırma sürecini de etkilemiştir.

Kaya, 22 Eylül 2001 tarihinde hayatını Sayın Serap Kaya ile birleştirmiştir. Bu dönemle birlikte Serap Hanım, tüm zorluklarla mücadele sürecinde Pir Ali Kaya'ya yol arkadaşı olmuştur. 2001 yılında Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Yrd. Doç. Dr. olarak çalışmalarına devam eden Kaya, iş hukuku, toplu iş hukuku ve uluslararası çalışma normları yanında eşitlik ve ayrımcılık meseleleri üzerine yoğunlaşmıştır. Kaya'nın *Avrupa Birliği ve Türk İş Hukuku Bağlamında Eşitlik İlkesi* isimli eseri 2007 yılında basılmıştır. Kaya, çok daha öncesinde olması gerekirken, doçent unvanını ancak 2009 yılında elde etmiştir. Karşısında durduğu adaletsiz uygulamalar bu süreçte doğrudan kendisine de yönelmiştir. Ancak Kaya, tüm haksızlıklar karşısında güçlü karakteri ile durmuş, bilime olan inancını kaybetmemiş, tüm koşullara rağmen akademiden uzaklaşmamıştır.

1 Aralık 2011 tarihinde Oğlu Mir Mehmet Çınar'ın doğumu Pir Ali Kaya'nın hayatında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Mehmet'in doğumuyla birlikte Kaya'nın önceliklerinin çok daha anlamlı hale geldiği görülmektedir. Oğlunu varoluşu anlamlandırma noktasında en önemli yere koyan Kaya, bu anlamdan bağımsız olmaksızın adalet ve eşitlik talebinin münferit bir mesele olmadığını her fırsatta, yer aldığı her platformda dile getirmiştir. Mevcut ve gelecek nesiller için adil bir düzen ve toplum adına, bilimin ışığında verdiği mücadelesini yaşamı boyunca sürdürmüştür. Kaya, akademik çalışmaları yanında sendikal çalışmalara da yoğun destek vermiş, çok sayıda sendikanın eğitim çalışmalarına katkı sunmuştur.

2014 yılına Profesör Dr. unvanı alan Kaya'nın akademik çalışmalarının örgütlenme özgürlüğü, toplu eylem hakkı, temel bir insan hakkı olarak çalışma hakkı vb. konulara yoğunlaştığı görülmektedir. Bu doğrultuda kendisi tarafından sıklıkla dile getirilen adalet tanımıyla da uyumlu bir şekilde hakka saygı, haktanırılık, haklılık, doğruluk ve dürüstlük çerçevesinde insan onur ve haysiyetine yaraşır bir çalışma yaşamının gerçek kılınması Kaya'nın eserlerinin temel çerçevesini oluşturmaktadır. Kaya, 21 Nisan 2022 tarihinde çok erken bir şekilde aramızdan ayrılmış, öğrencileriyle, mesleğiyle ve dostlarıyla olan paylaşımını ve etik değerler temelinde yaşamla olan bağı, son ana kadar güçlü bir şekilde sürdürmüştür.

Prof. Dr. Pir Ali Kaya'nın Başlıca Eserleri

Kitapları

- Kaya, P.A. ve Gültekin, F. (2020), Son Değişiklikleriyle İş Mevzuatı, 3. Baskı, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Kaya, P.A. ve Güler C. (2017), Uluslararası Sosyal Politika Teorisi, Normlar, Kurumlar, Sorunlar ve Güncel Gelişmeler, Kocaeli: Umuttepe yayınları.
- Kaya, P.A. (2014), Açıklamalı, Gerekçeli ve İçtihatlı 4857 Sayılı İş Kanunu ve Uygulamasında Gerekli Olan Belgeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya, P.A. (2014), Çalışma Hukukunda Eşitlik ve Ayrımcılık: Karşılaştırmalı Teorik Bir Bakış, Ankara: Siyasal Yayınevi, Ankara.
- Kaya, P.A. (2014), Uluslararası Sosyal Politika: Teorisi, Uluslararası Çalışma Normları ve Güncel Gelişmeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya, P.A. (2013), İş Hukuku: Temel Yasalar, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya P. A. (2009), Avrupa Birliği ve Türk İş Hukuku Bağlamında Eşitlik İlkesi, Bursa: Dora Yayınevi.
- Kaya P. A. (2009), İş Hukukunun Temel Yasaları, Bursa: Dora Yayınevi.
- Kaya P. A. ve Güneri N. (2006), Çalışma Mevzuatı Külliyatı, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaya P. A. (1999), Uluslararası Çalışma Normları ve Türk İş Hukuku Üzerine Etkileri, Ankara: TÜHİS.
- Alper Y. ve Kaya P. A. (1995), Uluslararası Çalışma Örgütü ve Uluslararası Çalışma Standartları, Ezgi Kitabevi: Bursa.

Kitap Bölümleri

- Kaya, P.A. (2016), "Bireysel İş Hukuku", Sendikacılık Akademisi Ders Notları 4, Türk-İş: Ankara.
- Kaya, P.A. (2016), "Toplu İş Hukuku", Sendikacılık Akademisi Ders Notları 4, Türk-İş: Ankara.
- Kaya, P.A. (2015), "Bireysel Çalışma İlişkilerinin Düzenlenmesi", Deniz Kağncıoğlu (Ed.), Çalışma İlişkileri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, P.A. (2015), "Bireysel Çalışma İlişkilerinin Sona Ermesi", Deniz Kağncıoğlu (Ed.), Ünite 5: Çalışma İlişkileri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, P. A. (2014), "Uluslararası Sosyal Politikanın Kavramsal Çerçevesi ve Metodolojisi Üzerine Bir Not", Pir Ali Kaya (Ed.), Uluslararası Sosyal Politika: Teorisi Uluslararası Çalışma Normları ve Güncel Gelişmeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya, P.A. (2014), "ILO ve Uluslararası Çalışma Normları: ILO'nun Kuruluşu, Yasal Statüsü, Kabul Ettiği Normlar ve Denetim Mekanizması", Pir Ali Kaya (Ed.), Uluslararası Sosyal Politika: Teorisi Uluslararası Çalışma Normları ve Güncel Gelişmeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.

- Kaya, P.A. (2014), “Çalışma Hayatında Ayrımcılık: Ayrımcılık Kavramı Türleri ve Ayrımcılığın Yasaklanmasına İlişkin Uluslararası Düzenlemeler”, Pir Ali Kaya (Ed.), Uluslararası Sosyal Politika: Teorisi Uluslararası Çalışma Normları ve Güncel Gelişmeler, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Kaya P.A. (2000), “Küreselleşme Süreci'nin Değerlendirilmesinde ILO'nun Tavrı”, Veysel Bozkurt (Der.), Küreselleşme'nin İnsani Yüzü, Bursa: ALFA.

Makaleleri

- Kaya, P. A. & Ertuğrul Yılmaz, İ. U. (2017). Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Çalışma Hakkı. Journal of Social Policy Conferences, 55-80.
- Kaya, P. A. ve Güler, C. (2017). Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Toplu Eylem Hakkı, Journal of Social Policy Conferences,105-126.
- Kaya, P.A. (2016), “Kıralık İşçi: Özel İstihdam Bürosu (Meslek Edinilmiş Kurum) Aracılığıyla Geçici İşçi Çalıştırma Hakkında 6715 Sayılı Kanun Değerlendirmesi”, TÜMTİS Dergisi, Sayı:37.
- Kaya, P.A. (2015), “Çalışma Hakkı Kapsamında Memurun İş Güvencesi Üzerine Kısa Bir Değerlendirme”, Kamuda Sosyal Politika, Yıl:8 Sayı:33.
- Kaya P.A. (2015), “Anayasa Mahkemesi'nin 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun Bazı Hükümlerinin İptaline İlişkin 22 Ekim 2014 Tarihli Kararının Sendika Özgürlüğü Açısından Değerlendirilmesi” Karatahta İş Yazıları Dergisi, 1(1).
- Kaya, P.A. (2014), “Impact of ILO Convention Concerning the Protection of Wages No:95 on the Turkish Labour Law”, İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi.
- Kaya, P.A. (2014), “Liability of Employer to Protect Worker in Turkish Labour Law (Responsibility for Occupational Health and Safety Measures) and Relevant Legal and Criminal Liabilities” Çalışma ve Toplum (43).
- Kaya, P. A., Bıçkı D.ve Çüçen A (2008), “The Principle of Equal Treatment in labour laws of European Union”, Kaygı Uludağ Üniversitesi. Fen Edebiyat Felsefe Dergisi, sayı:10, Bahar.
- Kaya P. A. (2007), “Avrupa Birliği İş Hukukunda Eşitlik İlkesi”, (Cahit Talas Anısına: Güncel Sosyal Politika Tartışmaları) Ankara Üniversitesi SBF, 595, 2007.
- Kaya P. A. (2006), “Karşılaştırmalı Çalışma Hukukunda Toplu İşten Çıkarma”, (Prof. Dr. Toker Dereli'ye Armağan) İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 55 (1), 2006.
- Kaya P. A. (2005), “Türk-İş Hukukunda Kıdem Tazminatı Fonu Tartışmaları”, İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,7 (1).
- Kaya P. A. (2002), “Sendika Özgürlüğü Açısından 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası'nın Değerlendirilmesi” Çimento İşveren, 16 (3).
- Kaya P. A. (2001), “2000'li Yıllarda Türkiye'nin ILO Serüvenine Kısa Bir Bakış”, Çimento İşveren, 16 (15).

- Kaya P. A. (2001), "İş Güvencesi: Türk Çalışma Mevzuatındaki Düzenleme, 158 Sayılı ILO Sözleşmesi ve Temmuz 2000 Tarihli İş Güvencesi Yasa Taslağının Kısaca Değerlendirilmesi", Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 20 (1-2).
- Kaya P. A. (2000), "Termination of Employment: A Case Study of Turkish Labour Law to Compare ILO Convention No:158", Dokuz Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 15 (2).
- Kaya P. A. (1998), "Eşel-Mobil Ücret Uygulaması ve Türkiye Gerçeği", Mülkiyeliler Birliği Dergisi, 22 (105).
- Kaya P. A. (1996), "Kamu Sektöründe Çalışma İlişkileri", Sabahattin Zaim'e Armağan, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 1994/B3, C-1-4.
- Kaya P. A. (2005), "Çalışma Hukukunda Eşitlik, Kavramsal Çerçeve, Uluslararası Belgelerde ve Türk-İş Hukukundaki Yeri", Mercek, 10 (38).
- Kaya P. A. (2003), "4857 Sayılı İş Yasasını Türk İş Hukukunda Meydana Getirdiği Yenilikler" İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 5 (2).
- Kaya P. A. (2002), "Türkiye'de İş Güvencesi Sorunsalı ve Bilim Komisyonunun Hazırladığı Yasa Tasarısı Üzerine Düşünceler", İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 4 (2).
- Kaya P. A. (2000), "Sosyal Adaletin Teorik Çerçevesi Üzerine Bir Değerlendirme", Prof. Dr. Nusret Ekin'e Armağan, Ankara: TUHİS.
- Kaya P. A. (2000), "Standart Dışı Çalışmanın Endüstri İlişkileri Üzerine Etkisi", Prof. Dr. Nurhan Akçaylı'ya Armağan, Bursa: Alfa.
- Kılıkış İ.-Kaya P. A. (2000), "Tarım ve Orman İşçilerinin İş Kanunu Kapsamına Alınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağının Sosyal Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi", Prof. Dr. Nurhan Akçaylı'ya Armağan, Bursa: Alfa.
- Kaya P. A. (1999), "Türk Çalışma Mevzuatının Geliştirilmesinde Çalışma Meclislerinin Katkısı", İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 1 (1).
- Kaya P. A. (1998), "Çalışma Mevzuatının Geliştirilmesinde ILO Normlarının Etkisi", Prof. Dr. Metin Kutal'a Armağan, Ankara: TUHİS.
- Kaya P. A. (1998), "ILO Norms and Their Effect on the Turkish Labour Laws", Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 16 (3).
- Kaya P. A. (1992), "OECD Ülkelerinde Özel İstihdam Programları" (Derleme), Sosyal Siyaset Aylık Bilim Dergisi, 1 (7).
- Alper Y. ve Kaya P. A. (1990), "Sosyal Güvenlik ve Halkla İlişkiler", Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 11 (1-2).

Ulusal ve Uluslararası Kongrelerde Sunulan Tebliğleri

- Kaya, P.A. (2019), "ILO'nun 100. Yılında 111. Sayılı Sözleşme: Türkiye ILO İlişkileri Açısından Bir Değerlendirme", Aziz Çelik, Deniz Beyazbulut, Zeynep Kandaz (Der.), ILO'nun 100. Yılı Çalışma Hakları ve Çalışmanın Geleceği Uluslararası Konferansı, İstanbul: DİSK-AR.

- Kaya, P.A. (2013), “Uluslararası Normlar Bağlamında Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun Değerlendirilmesi”, V. Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu (5), İstanbul.
- Kaya P.A. (2013), “6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda İşverenin Yükümlülükleri”, İş, Güvenlik, Yaşam 5. Zirve, Hilton, Bursa.
- Kaya P.A. (2013), “6331 Sayılı Kanuna Göre İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yükümlülükleri”, 2. İş, Güvenlik ve KKD Uygulamaları Paneli, Sheraton, Bursa.
- Kaya P.A. (2012), “6331 sayılı Kanun İşveren ve İşçinin Yükümlülükleri, İş Sağlığı ve Güvenliği Alanındaki Son Yasal Yenilikler” BTSO- Per Yön.
- Kaya P. A. (2009), “İnsan Haysiyet ve Onuruna Yakışır İşin Uygulanabilirliği”, Türk-İş, Bursa.
- Kaya P. A. (2009) “İşverenin İşçiyi Koruma Borcu Olarak İş Sağlığı ve Güvenliği: İşverenin İşçiye Karşı Hukuki ve Cezai Sorumluluğunun Bir Parçası Olarak Eğitim Verme Yükümlülüğü”, 23. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası, 8-10 Mayıs 2009, Bursa.
- Kaya P. A. (1998), “Kamu Görevlileri Sendikalarının Hukuki Dayanakları,” Uludağ Üniversitesi., Bursa.